ป่าชายเลนผืนใหม่ของชาวบ้านหน้าทับ แผ่นดินเพื่อราชสักการะแด่ในหลวง

ป่าเลนคลองขนอม (เลนงอกใหม่) "ซูเปอร์มาร์เก็ต" แห่งใหม่ของชาวบ้านหน้าทับ คือตัวอย่างหนึ่งของป่าจำนวน 750,000 ไร่ ที่ชาวไทยและปตท. ร่วมกันนำความสมบูรณ์ของผืนป่าและแหล่งอาหารกลับมาอีกครั้ง เพื่อถวายเป็นราชสักการะแด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในปีมหามงคลที่ทรงเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา



นิรุต ยี่โกบ

โกงกางใบใหญ่ที่ยืนต้นเรียงรายบนผืนน้ำเหนือดินเลนกว้างสุดสายตากว่า 900 ไร่ เชื่อมทะเลกับชายฝั่งทะเลอันดามันให้เป็นหนึ่งเดียวกันนี้ เปรียบเสมือนตลาดสด 24 ชั่วโมงของชาวบ้านหน้าทับ หมู่บ้านมุสลิม ชาวประมงในตำบลท่าศาลา อำเภอท่าศาลา จังหวัดนครศรีธรรมราช

ย้อนหลังไปเมื่อ 20 กว่าปีที่แล้ว พื้นที่บริเวณนี้เป็นเพียงลานดินเลนกว้างว่างเปล่า เป็นแผ่นดินงอกใหม่ที่เกิดจากตะกอนสะสมที่ไหลมาจากแม่น้ำปากพนัง สายน้ำที่ชาวนครศรีธรรมราชได้อาศัยบริโภคและเป็นเส้นทางสัญจรมานานนับศตวรรษ

กำเนิดของแผ่นดินงอกใหม่นี้ ลูกทะเลอย่าง **นิรุต ยี่โกบ** ประธานสภาองค์การบริหารราชการส่วนตำบลท่าศาลา เป็นผู้หนึ่งที่รู้เรื่องดี

"ตอนผมเด็กๆ ดินเลนตรงนี้ยังไม่มี แต่เมื่อสัก 20 ปีที่แล้วก็กลายเป็นเลนงอกใหม่ ความจริงแผ่นดินมันก็งอกทุกปีนะ ปีหนึ่งประมาณ 5-10 ซม. ยื่นออกไปในทะเลเรื่อยๆ เลนพวกนี้มากับกระแสน้ำที่พัดมาสะสมกลายเป็นแผ่นดินใหม่"



แม่บ้านชาวหน้าทับกับอาหารทะเลที่ได้บริเวณใกล้เคียงป่าเลนงอกใหม่

ผืนเลนกว้างใหญ่นี้เป็นที่โล่งว่างเปล่ามานาน ตั้งแต่นิรุตจำได้จะมีก็แต่เพียงต้นแสม ต้นลำพู ที่ขึ้นกระจายเป็นหย่อมๆ และบ้างก็ลอยสะเปะสะปะไปตามทะเลยามถูกคลื่นซัดถอนตอนกระแสน้ำขึ้น จนเมื่อกรมป่าไม้ประกาศให้ผืนเลนแห่งนี้เป็นพื้นที่หนึ่งในโครงการปลูกป่าถาวรเฉลิมพระเกียรติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงครองราชย์ปีที่ 50 รหัสแปลงปลูก FPT 1/1 ป่าเลนคลองขนอม (เลนงอกใหม่) การปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) จึงรับอาสาเข้ามาร่วมกับชาวบ้านหน้าทับปลูกป่า ณ ที่แห่งนี้ โดยได้นิรุต เป็นแกนนำชักชวนชาวบ้านให้เข้ามาร่วมปลูกป่า

"ปี 2540 ปตท.เข้ามาปลูกป่าที่นี่ เขาก็มาประชุมกับชาวบ้าน ตอนจะลงกล้าไม้ เราก็ลงความเห็นกันว่าต้องเป็นโกงกาง เพราะเป็นต้นไม้ที่ทนต่อกระแสน้ำ ไม่เหมือนแสมที่ถอนง่าย ป่าชายเลนที่นี่ต้องถือว่าเป็นป่าปลูกใหม่ เพราะไม่เคยมีมาก่อน ถ้าเป็นที่อื่น เขาก็มีป่าอยู่แล้วแต่เสื่อมโทรม ปตท. เข้าไปช่วยปลูกป่าให้คืนสภาพ"

ดินเลนที่งอกใหม่นี้เป็น ***"บ้าน"*** ของชาวหน้าทับที่ยึดอาชีพประมงกว่า 3,000 ชีวิต แต่เดิมลูกทะเลแถบนี้หาเลี้ยงชีพด้วยการเป็นลูกเรือประมงขนาดกลางและขนาดใหญ่ หากในวันนี้ ลูกทะเลหลายครอบครัวเป็นเจ้าของเรือประมงลำเล็กๆ และอาศัยจับสัตว์น้ำในแนวเขตที่อยู่บริเวณป่าเลนงอกใหม่แห่งนี้ ในระยะเวลาไม่เกินชั่วโมง



ต้นโกงกางที่ชาวบ้านช่วยกันปลูก



เรือประมงจอดพักในหมู่บ้าน

นิรุต อธิบายว่า ต้นแสมเปรียบเสมือนแหล่งกำเนิดของสัตว์ทะเลน้ำตื้น ไม่ว่าจะเป็นปลากระบอก ปลาดุกทะเล กุ้ง หอย ปูดำ และปูเปรี้ยวตัวเล็กๆ ที่เอาไว้ดองใส่ในส้มตำอร่อยนัก

"แต่ต้นแสมอยู่ไม่ได้ ถ้าไม่มีต้นโกงกางมาช่วยกันลมกันพายุ หลังจาก 3 ปี ที่เราปลูกโกงกางจนได้ผล ต้นแสมมันก็ขึ้นเอง ที่นี่ก็กลายเป็นแหล่งอนุบาลของสัตว์น้ำไปเลย เพราะปลาชอบมาวางไข่ เนื่องจากมันวางไข่ในน้ำแรงๆ ไม่ได้ ต้องอาศัยมีแหล่งกบดาน ต้นแสมนี่แหละเหมาะที่สุด"

แหล่งอาหารที่เกิดขึ้นแม้จะไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนในท้องทะเลกว้าง แต่ก็เพียงพอที่จะเลี้ยงปากเลี้ยงท้องของคนที่อาศัยอยู่ในบริเวณนี้ และบ่อยครั้งก็มีเหลือขายเป็นรายได้ที่ไม่เลวนักสำหรับวิถีชีวิตที่อยู่อย่างเรียบง่าย

ไม่เพียงแต่ความสะดวกในการหาเลี้ยงชีพ หากความสัมพันธ์ในครอบครัวก็อบอุ่นขึ้น

"แต่ก่อน พอบ่ายสาม พวกผู้ชายก็ต้องเตรียมตัวออกไปหาปลากันแล้ว เพราะต้องไปไกล กลับมาอีกทีก็เที่ยงของอีกวัน แต่พอมีแหล่งอาหารใหม่ใกล้บ้าน เขาก็ไม่ต้องออกไปไกล นี่หมายถึงว่าหาแค่พอกินนะครับ ถ้าเอาเท่านี้ ก็แค่เดินลุยเอาแหกับลอบไปดักปลาปูในบริเวณปลูกป่าก็ได้กินแล้ว แต่ถ้าจะหาไปขายด้วยก็ต้องออกเรือกันหน่อย แต่ก็ไม่ต้องไปไกลเหมือนแต่ก่อน พ่อแม่ลูกก็มีเวลาอยู่พร้อมหน้าพร้อมตากันมากขึ้น"

วันนี้ แม้โกงกางกว่า 8 แสนต้นในป่าเลนงอกใหม่นี้จะสูงแค่เมตรกว่าๆ แต่วันข้างหน้าก็จะเติบโตเป็นไม้ใหญ่ ถึงตอนนั้น ทรัพยากรและแหล่งอาหารย่อมสมบูรณ์ขึ้น จึงเริ่มมีการพูดถึงมาตรการที่เหมาะสมในอนาคต

"ตอนนี้เรายังไม่ได้วางกฎเกณฑ์อะไรแน่ชัด เพราะเท่าที่ผ่านมาชาวบ้านเขาช่วยดูแลมาก เพราะเขาเห็นว่าป่าให้ประโยชน์กับเขาจริง ก็เป็นที่รู้กันว่าใครจะเข้าไปหาอาหารอะไรก็ได้ แต่ต้องไม่ตัดต้นไม้ ส่วนมาตรการในอนาคตนั้นก็จะให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการกำหนดอีกครั้ง"

โกงกางใบใหญ่พริ้วตามกระเพื่อมน้ำในยามที่คลื่นกระแทกตัวเข้าหา ลำแสงสีทองบอกลาขอบฟ้า แล้วโรยแสงสนธยาเข้าแทนที่ กระท่อม ที่สร้างง่ายๆ ริมชายเลนเริ่มปรากฏแสงวอมแวมจากตะเกียงและเสียง ***"ละหมาด"*** แห่งการสวดสรรเสริญพระเจ้าก็แผ่วลอดจากกระท่อมแต่ละหลัง วิถีชีวิตที่สงบ และเรียบง่ายกลับมาพร้อมความสมบูรณ์ของผืนป่า

วันนี้ ปลูกป่า...ได้มากกว่าต้นไม้



"อาหารจากป่า" รางวัลที่ธรรมชาติมอบให้แก่ชาวบ้านหน้าทับ หลังจากช่วยกันลงแรงสร้างสรรค์ผืนป่า FPT 1/1 ป่าเลนคลองขนอม (เลนงอกใหม่) ต.ท่าศาลา อ.ท่าศาลา จ.นครศรีธรรมราช จนผืนดินเลนโล่งกลับสะพรั่งด้วยความเขียวของต้นไม้ คืออีกตัวอย่างหนึ่งของความสำเร็จที่คนไทยและการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) ช่วยกันปลูกและดูแลป่าชายเลน ให้ผืนดินไร้ค่ากลับมีความหมายต่อผืนโลกและทุกชีวิต

เช่นเดียวกับป่าฟื้นตัวในอีกหลายพื้นที่ที่เสมือนซูเปอร์มาร์เก็ตขนาดใหญ่เปิดให้ชาวบ้านได้เก็บหาอาหารภายหลังจากที่ร่วมกันปลูกและฟื้นฟู เช่น FPT 53 ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเขาฉกรรจ์ฝั่งเหนือ อ.อรัญประเทศ จ.สระแก้ว ชาวบ้านได้อาศัยเก็บหาหน่อไม้ พืชผัก กระทั่งแย้มาปรุงอาหาร FPT 49 ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าเขาภูหลวง อ.ปักธงชัย จ.นครราชสีมา ที่ชาวบ้านอิ่มเอมด้วยเห็ดโคน และสมุนไพรนานาพันธุ์ FPT 9/2 ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าโคกหลวง อ.มัญจาคีรี จ.ขอนแก่น แหล่งรวมพันธุ์เห็ดนานาชนิดของหมู่บ้าน เป็นต้น

จากจุดเริ่มต้นจนถึงวันนี้ ชาวไทยและปตท.สามารถเพิ่มพื้นที่ป่าฟื้นตัวให้กับผืนดินทั้งในเขตป่าต้นน้ำลำธาร ในเขตป่าอนุรักษ์ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า และอุทยานแห่งชาติ ไปจนถึงเขตพื้นที่ป่าพรุและป่าชายเลนได้แล้ว 750,000 ไร่ จากเป้าหมาย 1 ล้านไร่ ที่จะดำเนินงานเสร็จสิ้นภายในปี 2545

ดวงใจไทยทุกดวง และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (ปตท.) จึงขอน้อมเกล้าฯ ถวายผืนป่า 750,000 ไร่ ที่ปลูกเสร็จสิ้นแล้ว แด่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในวโรกาสทรงเจริญพระชนมายุครบ 72 พรรษา ในปีมหามิ่งมงคลนี้ และจะมุ่งมั่นฟื้นฟูผืนป่าให้ครบ 1 ล้านไร่ ด้วยวิถีทางที่จะเอื้อให้เกิดผืนป่าที่ถาวรต่อไป